

Noční práce a plánování směn

Za práci v noci se považuje práce mezi 22:00 a 6:00. Dle obecné úpravy zákoníku práce je u zaměstnanců, kteří odpracují v noci více jak tři hodiny v průměru za 26 týdnů zaměstnavatel povinen dbát, aby jejich směny (nejen noční, ale jakékoli) nepřesáhly 8 hodin. Pouze ve výjimečných případech, může zaměstnavatel směny prodloužit, ale pouze tak, aby nepřesáhly délku 8 hodin v průměru za období 26 týdnů. Při výpočtu průměrné délky směny zaměstnance pracujícího v noci se vychází z pětidenního pracovního týdne.

U zaměstnanců v dopravě zároveň nikdy nesmí směna překročit 13 hodin, a pokud se jedná alespoň částečně o noční směnu (tedy i kratší než výše zmíněné tři hodiny v průměru), tak 10 hodin.

Krom výše uvedených limitů stanoví zákoník práce zaměstnavateli další povinnosti, týkající se zaměstnanců pracujících v noci. Jedná se o nutnost pravidelných lékařských prohlídek, zajištění možnosti občerstvení a prostředků pro poskytnutí první pomoci. Za jakoukoli práci přesčas také náleží alespoň 10% příplatek k základní mzdě.

Pokud by se ukázalo, že výše uvedená pravidla (konkrétně se jedná o § 94 ZP a § 5 citovaného nařízení vlády) zaměstnavatel porušuje, hrozí mu od inspekce práce pokuta až 400.000,- Kč. Zaměstnanec však nemůže být za porušení těchto pravidel sankcionován (na rozdíl např. od nedodržení bezpečnostních přestávek).

Zaměstnavatel má zároveň povinnost (§ 84 ZP) vypracovat písemný rozvrh týdenní pracovní doby a seznámit s ním nebo s jeho změnou zaměstnance nejpozději 2 týdny před začátkem období, na něž je pracovní doba rozvržena, pokud se nedohodne se zaměstnancem na jiné době seznámení (porušení této povinnosti může být sankcionováno dokonce až dvoumilionovou pokutou).

Dále musí zaměstnavatel také vést přesnou evidenci pracovní doby (tj. směn, přesčasů, noční práce atd.) a na žádost zaměstnance je povinen umožnit mu nahlédnout do jeho účtu pracovní doby i do jeho účtu mzdy a pořizovat si z nich výpisy na náklady zaměstnavatele (§ 96 ZP). U zaměstnanců v dopravě je pak výslovně stanovena povinnost tuto evidenci 2 roky uchovávat.

K doplnění výše uvedeného je také vhodné dodat, že příslušné nařízení vlády též přesně stanoví, jaké činnosti se započítávají do pracovní doby řidiče. Do pracovní doby tak patří doba řízení vozidla, nakládka a vykládka, čištění a prohlídka vozidla, sledování nakládky a vykládky a čekání na ni, práce, kterou se zajišťuje bezpečnost vozidla, nákladu nebo cestujících, technická údržba vozidla, administrativní práce spojené s řízením vozidla a nezbytná jednání před správními orgány související s plněním pracovních úkolů.

Jak vidno, pracovněprávní předpisy jsou ve věci úpravy pracovní doby řidičů poměrně podrobné a složité a nutno přiznat, že výše uvedený popis v sobě obsahuje jisté zjednodušení, mimo jiné i proto, že se zaměřuje výlučně na pravidla týkající se práce v noci. Pro zajímavost možno na závěr uvést, že např. v roce 2010 uložila inspekce práce za porušení výše uvedených pravidel 52 pokut v celkové výši 1 418 845 Kč. Vzhledem k poměrně častému porušování těchto pravidel v silniční dopravě a horní hranici pokut, které může inspekce ukládat, se tato částka jeví relativně nízká. Mají-li řidiči podezření na porušování výše uvedených pravidel, mají možnost podat podnět na inspekci práce k jejich prověření.